

ΔΙΑ

Η
ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ
ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ
Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

ΚΑΙ

ΥΠΟ

Κ. Τ.
Δημοσιογράφου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Α. ΠΕΤΡΑΚΟΥ

1916

2819.

ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΟΤΗΣ ΖΗΤΟΥΜΕΝΑΙΑ

ΣΟΜΕΝΟΡΟ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Η ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

**«ΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΔΕΝ ΔΕΣΜΕΥΟΥΝ
ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ!...»**

Ὁλος ὁ κόσμος γνωρίζει σήμερον ὅτι ἡ Γερμανία προητοιμάζετο ἀπὸ 40 καὶ πλέον ἐτῶν διὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον δὲν γνωρίζει τὸ πολὺ κοινόν, εἶνε τὰ ὑπουλά μετρά τὰ ὁποῖα ἐλάμβανεν, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἡ κεντρικὴ Αὐτοκρατορία διὰ νὰ φέρῃ εἰς σημεῖον τελειότητος τὴν πολεμικὴν τῆς ὀργάνωσιν. Πολλὰ ἐλέγχθησαν, μέχρι τοῦδε, περὶ τοῦ φιλέριδος χαρακτῆρός τῆς, τῶν φιλοπολέμων διαθέσεων τῆς, τῆς περιφρονήσεως τῆς πρὸς τὰ διεθνή νόμιμα, τῆς συστηματικῆς τῆς θηριωδίας καὶ τῶν ἐσχευμένων ὁμοτήτων τῆς, ἀλλ' ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσι ἐτι καὶ νῦν ἐν ταῖς οὐδετέραις χώραις, καὶ δὴ μεταξὺ τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων, οἱ ὁποῖοι ἐλλείπει ἐπαρκῶν ἀποδείξεων, ἐκφράζουσι ἀκόμη ἐνδοιασμούς καὶ ἀμφιβολίας, διερωτώμενοι, ἂν, ἀληθῶς, πάντα ταῦτα ἔχουσι ἀκριβῶς ὡς ἐκτίθενται.

Τὸ ἀνὰ χεῖρας τομίδιον εἰς τὸ ὁποῖον δίδομεν περιλήψιν δύο ἐκ τῶν μᾶλλον περισπουδάζων ἔργων, τῶν γραφέντων ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ πολέμου περὶ τῶν Γερμανικῶν μεθόδων, βεβαίως θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἄρσιν πολλῶν ἀμφιβολιῶν, θὰ παράσχη εἰς αὐτοὺς τὰς ἀποδείξεις, ἃς ἐπιζητεῖ ἡ δυσπιστία των καὶ θὰ ἐνισχύσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν μόρφωσιν ἀτομικῆς γνώμης.

Ἀμφότερα τὰ ἐν λόγῳ βιβλία φέρουσι τὸν αὐτὸν τίτλον «Deutschland über Alles» (ἡ Γερμανία ὑπεράνω ὅλων) καί τοι τοῦ μὲν ἐνὸς ὁ συγγραφεὺς ἀνήκει εἰς ἐμπόλεμον χώραν, τὴν Γαλλίαν, καὶ εἶνε ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων κ, Emmile Durkheim, τοῦ δὲ ἐτέρου ὁ ἐπιφανὴς Ἀμερικανὸς ἐλληγιστῆς, ἱστορικὸς καὶ δημοσιολόγος John

Jay Charman, ὁ γνωστός ἐκ τῶν μόλις πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐκδοθεισῶν «Ὀμηρικῶν Σκηνῶν» του καὶ ἐξ ἄλλων προγενεστέρων ἔργων του, ἀναφερομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐν οἷς καὶ τὸ «Ἡ προδοσία καὶ ὁ θάνατος τοῦ Βενεδίκτου Ἄρνολδ, (δράμα διὰ τὸ ἑλληνικὸν θέατρον)». Ἀμφότερα τὰ ἔργα πραγματεύονται τὸ ἴδιον θέμα, ἦτοι ἐκθέτουν τὸ διανοητικὸν καὶ ἠθικὸν ἐκεῖνο πρόγραμμα τὸ ὁποῖον οἱ Γερμανοὶ ἐξεπόνησαν, ἐπὶ τῇ βλέψει τοῦ πολέμου.

Ὁ πρῶτος ἀναπτύξας τὸ πρόγραμμα τοῦτο, ὑπ' εὐθύνην του καὶ μὲ πλήρη καὶ σαφῆ ἀντίληψιν τῶν ἀρχῶν ἐφ' ὧν βασιζέται καὶ τῶν συνεπειῶν ἃς συνεπάγεται ἦτο ὁ περιώνυμος Γερμανὸς συγγραφεύς, Ἑρρίκος Τράϊτσκε. Τὸ σύστημά του ἐκτίθεται εἰς πάντα τὰ ἔργα του, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ περιφημότερον ὄλων «Τὰ Πολιτικά». Ὁ Μπερνάρντι, τοῦ ὁποῦ τοῦ ὄνομα ἀκούει τις ἀναφερόμενον τόσον συχνά, εἶνε μόνον μαθητῆς του. Καὶ εἶνε μάλιστα μαθητῆς, ὁ ὁποῖος περιωρίσθη ἀπλῶς εἰς τὸ νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὰ σύγχρονα πολιτικὰ ζητήματα τὰ ἀξιώματα τοῦ διδασκάλου του, χωρὶς νὰ προσθέσῃ εἰς αὐτὰ τί τὸ οὐσιῶδες ἀφ' ἑαυτοῦ.

Ἀπλῶς καὶ μόνον ὁ Μπερνάρντι ἔτεινε, δι' ὄλων τῶν δυνάμεων του εἰς τὴν διάδοσιν καὶ ἐγκαίκευσιν τῶν ἰδεῶν τοῦ Τράϊτσκε. Τὸ σύστημα στηρίζεται καθ' ὁλοκληρίαν ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀντιλήψεως τοῦ Κράτους, τῆς φύσεως αὐτοῦ καὶ τῆς λειτουργίας του. Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι πραγματικῶς τὸ Κράτος, ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἓν πλῆθος ἠθικῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι, καίτοι ἐνδέχεται νὰ μὴ ἔχωσι μορφήν καὶ ὀργάνωσιν ἀπολύτως νομικὴν, εἶνε οὐχ' ἥττον πραγματικαὶ καὶ ἀποτελεσματικαί. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ συνθηκῆς τὰς ὁποίας αὐτὸ τὸ ἴδιον Κράτος ὑπέγραψεν, ἀπὸ ὑποχρεώσεως τὰς ὁποίας ἐκουσίως ἀνέλαβεν, ἀπὸ ἠθικῆς ἀρχᾶς τὰς ὁποίας ἔχει καθήκον νὰ διατηρῇ σεβαστὰς καὶ συνεπῶς, καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιον νὰ τὰς σέβεται. Ἐξαρτᾶται λοιπὸν ἐκ τῆς καλῆς θελήσεως τῶν ὑπηκόων του καὶ τῆς καλῆς θελήσεως τῶν ξένων ἐθνῶν, ἅτινα ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν.

Μεγαλοποιήσατε, τοῦναντίον, τὴν ἐξάρτησιν αὐτὴν, ἀπαλλάξατέ τὴν ἀπὸ ὄλους τοὺς περιορισμοὺς καὶ ἐπεκτείνετε αὐτὴν μέχρι τῶν ὀρίων τοῦ Ἀπολύτου καὶ τότε θὰ ἔχετε τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ἐσχημάτισεν ὁ Τράϊτσκε περὶ τοῦ Κράτους. Δι' αὐτὸν τὸ

Κράτος εἶνε «*αὐταρκες*» ἐν ὅλῃ τῇ ἐννοίᾳ τὴν ὁποῖαν ἔδωσαν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες εἰς τὴν λέξιν. Πρέπει νὰ ἴη ἐντελῶς καὶ ἀπολύτως αὐταρκες. Ἐχει, καὶ πρέπει νὰ ἔχη ἀνάγκην μόνον τοῦ ἑαυτοῦ του, νὰ ὑπάρχη καὶ νὰ διατηρῆ ἑαυτὸ. Ἐγείνε μόνον διὰ νὰ διατάσῃ. Ἡ θέλησίς του οὐδέποτε ὀφείλει νὰ ὑπακούῃ εἰς ἄλλον παρὰ μόνον εἰς ἑαυτήν. «Ἐπεράνω ἐμοῦ, εἶπεν ὁ Γουσταυὸς Ἀδόλφος, δὲν ἀναγνωρίζω ἄλλον εἰμὴ τὸν Θεὸν καὶ τὸ ξίφος τοῦ Κατακτητοῦ». Τὸ ἀλαζονικὸν αὐτὸ ἀξίωμα, λέγει ὁ Τράϊτσκε, ἐφαρμόζεται ἀκριβῶς κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, καὶ εἰς τὸ Κράτος. Καὶ ὀλίγον κατωτέρω: «Ἐν Κράτος πρέπει νὰ ἔχη τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς ἀνεπτυγμένον εἰς μέγιστον βαθμὸν, ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ ἀπιστήσῃ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ φύσιν. Τὸ Κράτος δὲν εἶνε ἴον ἀνθοῦν εἰς τὴν σιάν. Ἡ δύναμις του πρέπει ὑπερῆφάνως νὰ ἐπιδεικνύεται εἰς τὸ φῶς τοῦ Ἥλιου, καὶ τὸ Κράτος δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπη νὰ ἀσκήται ἐπ' αὐτοῦ ἔλεγχος, ἢ νὰ τῷ ζητῆται λόγος τῶν πράξεών του καθ' οἷον δῆποτε τρόπον ἔστω καὶ συμβολικόν. Ἐὰν τὸ Κράτος ἴδῃ τὴν σημαίαν αὐτοῦ ὑβρίζομένην, τὸ καθήκον του εἶνε νὰ ζητήσῃ ἱκανοποιήσασθαι καὶ ἂν δὲν τὴν λάθῃ, νὰ κηρύξῃ πόλεμον, ὅσον δῆποτε μηδαμινῇ καὶ ἂν φαίνεται ἡ ἀφορμή, διότι ὀφείλει παντὶ τρόπῳ νὰ ἐπιμένῃ ὅπως διατηρήσῃ τὴν θέσιν τὴν ὁποῖαν κατέχει, ἐν τῇ κοινωσίᾳ τῶν ἐθνῶν.

«Αἱ ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας ἀνέλαβεν ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἐθνῶν εἶνε τὸ μόνον ὄριον τὸ ὅποτον ἐτέθη εἰς τὴν παντοδυναμίαν του. Ἄλλ' ἡ ὑποταγὴ αὕτη εἶνε μόνον φαινομενικῇ. Αἱ ἀναληφθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ ὑποχρεώσεις εἶνε τὸ ἔργον τῆς ἰδίας αὐτοῦ βουλήσεως. Ὑφίστανται καὶ τηροῦνται ἐφ' ὅσον συμβαδίζουσιν πρὸς τὴν βούλησίν του καὶ εὐρίσκονται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς αὐτήν. Ἡ ἀξία τῶν συνθηκῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἔθεσε τὴν ὑπογραφὴν του, ἐξαρτᾶται ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τῆς γνώμης τὴν ὁποῖαν θὰ σχηματίσῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περιστάσεων, καὶ τῶν ἐκάστοτε συμφερόντων του. Τὸ Κράτος, συνεπῶς, κατὰ τὸν Τράϊτσκε, εὐρίσκεται ἐν πλήρει δικαίῳ νὰ καταγγέλλῃ τὰς συνθήκας αὐτάς, νὰ τὰς διαγράψῃ, τοῦτέστι νὰ τὰς παραβιάξῃ, ὅποταν καὶ ὅπως θέλῃ. Τὸ Κράτος, ἐπὶ πλεόν, ἀναλαμβάνει ἀπέναντι ἑαυτοῦ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ λύῃ διὰ τῶν ἰδίων του δυνάμεων ζητήματα, πρὸς τὰ ὁποῖα ἀμέσως σχετίζονται ζωτικὰ του συμφέροντα. Ὁ πόλεμος

ὅθεν εἶνε τὸ μόνον μέσον ὕπερ ἀναγνωρίζει. Ἐνευ πολέμου δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἡ ἔννοια τοῦ «Κράτους». Ὅταν τὸ Κράτος δὲν εἶνε πλέον εἰς θέσιν νὰ σύρῃ τὸ ξίφος κατὰ τὴν θέλησίν του, δὲν εἶνε πλέον ἄξιον νὰ ὀνομάζεται Κράτος. Ὁ πόλεμος δὲν εἶνε μόνον ἀπαραίτητος, ἀλλ' εἶνε καὶ πρᾶγμα ἠθικὸν καὶ ἱερόν.» Καὶ ὁ Τράϊτσκε παραθέτει πλήθος σοφιστικῶν διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀξίωμα του. Κατ' αὐτὸν ὁ πόλεμος εἶνε ἱερός, διότι ἐξ αὐτοῦ πηγάζουν αἱ εὐγενέστεραι ἀρεταὶ (!) Εἶνε ὁ πόλεμος ὁ ἀναγκάζων τοὺς ἀνθρώπους νὰ κατανικοῦν τὸν φυσικὸν τῶν ἐγωϊσμόν. Εἶνε ὁ πόλεμος ὁ ἀνυψῶν αὐτοὺς μέχρι τοῦ μεγαλείου τῆς ὑπερτάτης θυσίας—τῆς αὐτοθυσίας. Εἶνε ὁ πόλεμος «ὁ παρέχων εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν χαρὰν τοῦ συμμερίζεσθαι μετὰ τῶν συμπατριωτῶν του, πεπαιδευμένων ἢ ἀπλοϊκῶν, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ αἶσθημα, καὶ ὅστις δῆποτε ἐδοκίμασε τὴν τοιαύτην εὐτυχίαν οὐδέποτε λησμονεῖ ὅλας τὰς ἡδύτητας αὐτῆς καὶ ἔλθῃ τὴν ἐξ αὐτῆς παρηγορίαν» (!) Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ πόλεμος ταυτίζεται μὲ ἕνα «πολιτικὸν ἰδεαλισμὸν» ὁ ὁποῖος ἐξυψοῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ ὑπερανθρώπου. Ἡ εἰρήνη, τοῦναντίον, εἶνε ἡ «βασιλεία τοῦ Ὑλισμοῦ», εἶνε ὁ θρίαμβος τοῦ προσωπικοῦ συμφέροντος κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς αὐτοθυσίας, τῆς μετῴσεως καὶ τῆς χυδαίας ζωῆς κατὰ τῆς εὐγενούς ζωῆς. Εἶνε ἡ «ράθυμος» ἀπάρνησις μεγάλων σκοπῶν καὶ μεγάλων πόθων. Ἡ ἰδέα τῆς διαρκοῦς εἰρήνης ὄχι μόνον εἶνε ἀδύνατος, ἀλλ' ἀποτελεῖ καὶ «ἠθικὸν σκάνδαλον, ἀληθῆ κατάραν» (!)

Συνελόντι εἰπεῖν, τὸ Κράτος εἶνε μίᾳ προσωπικότης, ἐπιβλητικὴ καὶ φιλόδοξος, ἀνεξάρτητος, ἀνήκουσα ἀπολύτως εἰς ἑαυτήν. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τοὺς νόμους τῆς, χωρὶς νὰ ὑπαχθῇ εἰς τοὺς νόμους ἄλλου τινος, ἀνάγκη νὰ ἔχῃ ἰσχυρὰ μέσα δράσεως. Ἐν ἀσθενὲς Κράτος, φυσικῶς τῷ λόγῳ, καθίσταται ὑποτελὲς τῶν ἄλλων καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ἐξουσία αὐτοῦ δὲν εἶναι πλέον πλήρης καὶ ὀλοκληρωτικὴ παύει νὰ εἶνε καὶ Κράτος. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι τὸ οὐσιῶδες στοιχείον, τὸ ἀποτελοῦν ἐν κράτος εἶνε ἡ ἰσχὺς. «Der Staat ist Macht» (τὸ Κράτος εἶναι ἰσχὺς).—Τὸ ἀξίωμα τοῦτο, ὕπερ συνεχῶς ἔρχεται εἰς τὸ ἄκρον τοῦ καλάμου τοῦ Τράϊτσκε, ἀποτελεῖ τὸν κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς διδασκαλίας του. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀντίληψιν ταύτην, ἡ ἰσχὺς ταυτί-

ζεται πρὸς τὴν φυσικὴν δύναμιν τοῦ ἔθνους, δηλαδή πρὸς τὸν στρατόν.

Ἐἶνε ἀληθὲς ὅτι ὑπῆρξαν ἔθνη τινὰ τὰ ὁποῖα, ἀποτελοῦντα ἑξαίρεσιν, ἀνεζήτησαν τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν εἰς τὰς τέχνας εἰς τὴν φιλολογοίαν, εἰς τὰς ἐπιστήμας, ἀλλ' ὁ Τράϊτσκε φρονεῖ ὅτι τὰ ἔθνη αὐτὰ ἠπίστησαν πρὸς τοὺς θεμελιώδεις νόμους τῆς Φύσεως καὶ ἐπλήρωσαν πολὺ ἀκριβὰ τὴν ἀπιστίαν των. Καὶ φέρει ὡς παράδειγμα τὰς Ἀθήνας αἱ ὁποῖαι παρ' ὄλον τὸν ἐξηυγενισμένον πολιτισμόν των, ὑπέκυψαν εἰς τὴν στρατοκρατουμένην Σπάρτην, ὅπως ἀργότερον ἡ Ἑλλάς εἰς τὴν Ρώμην, ἡ Φλωρεντία εἰς τὴν Βενετίαν κλπ. κλπ. Πᾶς ὑγιῶς σκεπτόμενος ἀναγνωρίζει ὅτι ἦτο πεπρωμένον τοιαύτη νὰ εἶναι ἡ σειρά τῶν πραγμάτων. Ὅπισθεν ὅλων τῶν ἱστορικῶν τούτων γεγονότων κρύπτεται εἰς κληρονομικὸς νόμος. Τὸ Κράτος δὲν εἶνε Ἀκαδημία Τεχνῶν. Ὅταν θυσιάζει τὰς δυνάμεις του εἰς τὰς ἰδεαλιστικὰς φιλοδοξίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπαρνείται τὰς ἀρχάς του καὶ ἀφανίζεται. Ἐν Κράτος δὲν ἐγείνη «διὰ νὰ σκέπτεται οὔτε διὰ νὰ ἐξευρίσκη νέας ἰδέας, ἀλλὰ διὰ νὰ ὄρα». Ἀφοῦ ὁμως ἡ ἔννοια τοῦ Κράτους ταυτίζεται πρὸς τὴν τῆς ἰσχύος, ἐπεὶ τὰ Κράτη δὲν δύνανται νὰ ἀξιῶσι τὸν τίτλον τοῦτον, εἰμὴ ὅταν εἶνε πραγματικῶς ἰσχυρά. Αἱ μικραὶ χῶραι, αἱ μὴ δυνάμεναι νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἑαυτὰς καὶ νὰ αὐτοσυντηρηθῶσι διὰ τῶν ἰδίων πόρων δὲν εἶνε ἀληθῆ κράτη, ἀφ' οὗ ὀφείλουσιν τὴν ὑπαρξίν των μόνον εἰς τὴν μακροθυμίαν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων. Δύνανται νὰ ἔχουν μόνον ὀνομαστικὴν ἀνεξαρτησίαν. Ὁ Τράϊτσκε ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του «ἡ αὐτονομία τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὁλλανδίας δὲν συμβιβάζονται πλέον πρὸς τὴν παροῦσαν κατάστασιν ἐν Εὐρώπῃ». Ὑπάρχουν δὲ εἰς τὸ ἔργον του ἔτι χαρακτηριστικώτερα ἐδάφια, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπαινίσσεται, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ὁλλανδίαν, ὅτι, ἐὰν πρέπει νὰ ἐκπληρωθῶσιν οἱ νόμοι τῆς Φύσεως, ἡ χώρα αὕτη ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν «παλαιὰν γερμανικὴν πατρίδα», καὶ ὅτι ἡ ἐπιστροφή της εἶνε «εἰς ἄκρον ἐπιθυμητή».

Ἐν γένει μόνον μετὰ περιφρονήσεως ὁμιλεῖ περὶ τῶν μικρῶν κρατῶν—περὶ αὐτῶν, ἅτινα χαρακτηρίζει μὲ τὴν μὴ μεταφρασσομένην λέξιν «Kleinstaaterei». (Δηλαδή περίπου : Συρφετὸς κρατιδίων). «Αὐτὴ αὕτη ἡ ὑπαρξίς τῶν μικρῶν Κρατῶν, λέγει ἐμπε-

»ρίεχει τι τὸ ἀναμφισβητήτως γελοῖον(!) Αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἢ
 »ἀδυναμία δὲν εἶνε τι γελοῖον, ἀλλὰ γελοία εἶνε ἡ ἀδυναμία ὅταν
 »φορεῖ τὴν προσωπίδα τῆς δυνάμεως». Ἡ ἰδέα τοῦ Κράτους
 προϋποθέτει τὴν ἰδέαν τῆς ἰσχύος καὶ Δυνάμεως. Συνεπῶς τὰ μικρὰ
 κράτη ἀντιφάσκουσι πρὸς τὸ ὄνομά των. Ἀξιοπρέπεια καὶ ἀπε-
 ριόριστος καὶ ὑψηλόφρων αὐτοπεποιθήσις, εἶνε αἱ μόναι ἰδιότητες
 εἰς ἃς βλέπομεν «πρωτίστως» τὰς ἀρετὰς ἐνὸς Κράτους. Συνεπῶς
 «μόνον εἰς τὰ μεγάλα ἔθνη εἶνε δυνατόν νὰ ἀναπτυχθῇ ἐθνικὴ
 »ὑπερηφάνεια, ἣτις ἀποτελεῖ ἔνδειξιν τῆς ἠθικῆς ἀξίας ἐνὸς λαοῦ».

Ὁ Τράϊτσκε συμπεραίνει ὅτι, ἡ ὑπαρξίς τῶν μικρῶν κρατῶν
 σήμερον δὲν εἶνε πλέον εἰμὴ «ἀπλῆ ἐπιβίωσις, ἀνευ λόγου ὑπάρ-
 ξεως». Κατὰ τὴν γνώμην του ἡ ἐξαφάνισις των θὰ ἐπέλθῃ κατὰ
 μοιραῖον φυσικὸν νόμον. Εἶνε καταδικασμένα ὑπὸ τῆς τύχης νὰ
 ἀπορροφηθῶσιν ὑπὸ τῶν μεγάλων Κρατῶν. Καὶ ἀφ' οὗ ἡ ἀξιο-
 πρέπεια ἐνὸς μεγάλου Κράτους ἀναγνωρίζεται ὡς ἀνήκουσα μό-
 νον εἰς τὰς πέντε Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης, (ἡ Ἰταλία ἐθεωρεῖτο
 ὑπὸ τοῦ Τράϊτσκε ὡς εὐρισχομένη εἰς τὴν παραμονὴν τῆς ἡμέρας
 καθ' ἣν θὰ ἐγίνετο δεκτὴ εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς Εὐρώπης),
 ἕκαστος φαντάζεται ὅποιος θὰ ἦτο ὁ χάρτης τῆς Εὐρώπης, εἰάν αἱ
 ἰδέαι τοῦ Τράϊτσκε, αἱ ταυτιζόμεναι πρὸς τὰς ἰδέας τῆς συγχρό-
 νου Γερμανίας, ἐπραγματοποιούοντο ποτέ.

ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΕΙΝΕ ΝΑ ΥΠΑΚΟΥΟΥΝ

Ἐάν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχει ἄβυσσος μεταξὺ τῶν δημοσίων
 καὶ ἰδιωτικῶν συμφερόντων, ἐλέγχεται ἐκ τούτου ψευδὲς ὅτι τὰ
 άτομα φροντίζουν μόνον διὰ τὰ ἰδιά των συμφέροντα. Ἐνούμενα
 καὶ συνδεόμενα πρὸς ἀλλήλα, λαμβάνουν συνείδησιν τῶν ομάδων
 τὰς ὁποίας σχηματίζουν, ἀπὸ τοῦ ἀπλουστέρου μέχρι τοῦ μᾶλλον
 ἀνεπτυγμένου. Οὕτω δὲ τὰ κοινωνικὰ ἐκεῖνα αἰσθήματα, ὧν τὸ
 Κράτος ἀποτελεῖ ἐκδήλωσιν καὶ τὰ ὁποῖα καθορίζει καὶ διακα-
 νονίζει, λαμβάνουν αὐτομάτως ὑπόστασιν. Ἡ ὄρασις τοῦ κράτους
 ὄχι μόνον δὲν συναντᾷ ἀντίστασιν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ατόμου,
 ἀλλὰ τοῦναντίον εὐρίσκει ὑποστήριξιν. Ἀλλὰ διὰ τὸν Τράϊτσκε,
 ὅστις, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, υἱοθετεῖ ἀπλῶς μίαν παλαιὰν γερμα-
 νικὴν θεωρίαν, ἀληθῆς ἀντίθεσις ὑφίσταται μεταξὺ ατόμου καὶ

Κράτους. Μόνον τὸ Κράτος ἐνέχει ἔννοιάν τινα τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ὁ μόνος τρόπος δι' οὗ θὰ κατωρθοῦτο ὁ συμβιβασμὸς καὶ ἡ συνένωσις τῶν δύο τούτων, τόσον ἀντιμαχομένων πρὸς ἀλλήλας δυνάμειν καὶ ἡ δι' αὐτῶν διαμόρφωσις ἐνὸς «ὄλου» συνίστατο εἰς τὴν ὑπαγωγὴν τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην. Φυσικῶ τῷ λόγῳ ὁ Τράϊτσκε δίδει τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸ Κράτος, διότι, κατ' αὐτὸν τὸ Κράτος εἶνε ἡ ζωτικὴ ἀρχὴ τῆς κοινωνίας.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τελευταίως διάφοροι ἀντιλήψεις περὶ τοῦ ζητήματος τούτου κρατοῦσι, κατακτώσαι ὅλον ἐναρμόνιον ἔδαφος. Πολλοὶ ἱστορικοὶ ὑποστηρίζουν ὅτι τὸ Κράτος εἶνε μᾶλλον ἀποτέλεσμα ἢ αἷτιον, ὅτι τὰ γεγονότα εἰς τὰ ὑποῖα παύει τοῦτο τὸν κύριον ρόλον, πόλεμοι, διπλωματικαὶ διαπραγματεύσεις, συνθήκαι οἰουδήποτε εἶδους, εἶνε τὰ μᾶλλον ἐπιπόλαια στοιχεῖα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ὅτι οἱ πραγματικοὶ παράγοντες τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως εἶνε ἰδέαι καὶ πεποιθήσεις, ὁ ἐμπορικὸς καὶ τεχνικὸς βίος, αἱ Τέχναι κλπ. Λέγουν ὅτι ἡ θέσις ἐνός ἔθνους εἰς τὸν κόσμον ἐξαρτᾶται, πρὸ παντός, ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ του. Ἀλλά, κατὰ τὸν Τράϊτσκε ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐξηγήσεως τῆς ἱστορίας εἶνε ἀντίθετος πρὸς ὅσα αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει. Τὸ μεγαλεῖον τῶν ἔθνων κατὰ τὰ παρελθόν ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πολιτικῆς δραστηριότητος τῶν, τοῦ τρόπου δι' οὗ τὸ Κράτος ἐλειτούργει : «Δὲν ὑπάρχει, λέγει, εἰς λαὸς εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ὀποίου αἱ πράξεις ἔσχον διαρκεστέραν ἐπίδρασιν τῆς τῶν Ῥωμαίων. Καὶ ὅμως οἱ Ῥωμαῖοι οὐδέποτε ἀνεδέιχθησαν εἰς τὰς τέχνας ἢ τὴν φιλολογίαν, οὔτε διεκρίθησαν ὡς ἐφευρέται. Ὁ Ὀράτιος καὶ ὁ Βιργίλιος ἔγραψαν ἀπλῶς ἑλληνικὴν ποίησιν εἰς λατινικὴν γλῶσσαν . . . Καί, ἐν τοσοῦτῳ διὰ τῶν πράξεων τῶν οἱ Ῥωμαῖοι ἦσαν ἐκ τῶν μᾶλλον παραγωγῶν ἔθνων εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου.» Ἄφ' ἑτέρου. ὅταν ἓν ἔθνος διάγει βίον κυρίως ἐμπορικὸν καὶ καλλιτεχνικόν, «ὑποδουλοῦται εἰς τὰ ὑποδεέστερα ἔνστικτα τῆς φύσεώς μας.» Τοιαύτη ἦτο ἡ περιπτώσις τῆς Ὀλλανδίας ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἔπαυσε μαχομένη πρὸς τὴν κοσμοκράτειραν Ἰσπανίαν. Ἐπίσης ὅταν ἡ φιλολογία καὶ ἡ καλλιτεχνία ἐπεκράτησαν εἰς Γερμανίαν, ἡ Γερμανία «ἔπεσεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν.» Καὶ περαιτέρω :

«Πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ἀρχηγοὶ εἶνε οἱ ἥρωες τῆς Ἱστορίας. Οἱ φιλολόγοι καὶ οἱ καλλιτέχναι ἐπίσης ἀνήκουν εἰς τὴν ἱστορίαν, ἀλλ' ἡ ἱστορικὴ ζωὴ των δὲν δύναται βεβαίως εἰμῆ νὰ περιορισθῇ εἰς τὰς ἀναλογίας τῆς καθαρῶς ἰδεαλιστικῆς παραγωγῆς αὐτῶν. Ὅσῳ περισσότερον ἀπομακρύνεται τις τοῦ κράτους, τόσῳ περισσότερον ἀπομακρύνεται ἐπίσης καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἱστορίας.»

Εἰς τὸ Κράτος ὅθεν ἀνήκει τὸ δικαίωμα νὰ ὑπαγορεύῃ τοὺς νόμους του καὶ ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ κράτος ἄνευ ἐνό- τητος, ἡ κοινωνία ὀφείλει νὰ ὑποτάσσῃται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις του καὶ τὰς ἀνάγκας του. Αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ κοινωνία ἀντιτάσσεται πρὸς πᾶσαν τάξιν. Εἰς τὸ Κράτος ἐναπόκειται νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν τάξιν. «Νόμος, εἰρήνη καὶ τάξις δὲν δύνανται νὰ ἀναπτυχθῶ- σιν ἐκ τοῦ πλήθους τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων, ἅτινα εὐρί- σκονται ἐν ἀενάῳ συγκρούσει πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ μόνον ἐκ τῆς δυνάμεως ἐκείνης, ἡ ὁποία κυριαρχεῖ ἐπὶ τῆς κοινωνίας ταύτης, καὶ ἡ ὁποία εἶνε ὀπλισμένη μὲ δυνάμιν ἰκανὴν νὰ ἐξουσιάζῃ καὶ χαλιναγωγῇ τὰ ἄγρια κοινωνικά πάθη». Καταθλιπτικῶς λοιπὸν τὸ Κράτος κατωρθοῦ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν τάξιν. «μόνον δι' ἐξωτερικῆς πίεσεως δύναται νὰ δράσῃ». Διατάσσει καὶ ὁ ἀνθρω- πος ὑπακούει:— «ἡ ὑπακοὴ εἶνε τὸ πρῶτον τῶν ἀστικῶν καθη- κόντων». Εἶνε ἀληθές ὅτι ἡ πίεσις οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς συνειδήσεως. Δύναται νὰ συνεπάγεται μόνον ἐνεργείας, ἀλλὰ τὸ Κράτος δὲν ζητεῖ τίποτε ἄλλο. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ εἶνε ἡ ὕλικὴ ἐκδήλωσις τῆς ὑπακοῆς, ὅχι ὁ τρό- πος δι' οὗ πρέπει νὰ ὑπακούεται. «Λέγει (τὸ Κράτος): ὀλίγον μὲ ἐνδιαφέρει ὅτι σκέπτεσθε, ὀφείλετε ὅμως νὰ μὲ ὑπακούετε. . . . » Ἡ Πρόδοξος συνετελέσθη πάντοτε ὁσάκις ἡ ὑπακοὴ τῶν πολιτῶν ἐνισχύθη δι' ἐσωτερικῆς καὶ ἐσκεμμένης συγκαταθέσεως αὐτῶν τῶν ἰδίων. Ἄλλ' ἡ συγκατάθεσις αὐτὴ δὲν εἶνε οὐσιώδης. Αὐτο- κρατορίαι ἔζησαν ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας. Κράτη ἰσχυρὰ καὶ εἰς ἄκρον ἀνεπτυγμένα ἀναφέρονται ἄνευ τῆς ἐσωτερικῆς ταύτης συγκαταθέσεως τῶν πολιτῶν. Ὅ,τι τὸ Κράτος ἀπαιτεῖ πρὸ παντός, εἶνε ἡ ὁρᾶσις ἐν τῇ μᾶλλον ἐξωτερικῇ αὐτῆς μορφῇ. . . . » **Ἡ πρωτίστη ἀνάγκη τοῦ κράτους εἶνε ἡ πραγματοποίησις τῶν σκοπῶν του. Ἡ τρομερὰ ἀρχὴ ΒΙΑ ΒΙΑ ΒΙΑΣΕΤΑΙ**

»κυριαρχεῖ εἰς ὅλην τὴν ἱστορίαν τῶν Κρατῶν».

Ἄλλ' ἐὰν τὸ Κράτος θέλει νὰ ὑπακούεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, πρέπει νὰ εἶνε ἰσχυρὸν καὶ παντοδύναμον. Τὸ καθήκον ἐπιβάλλει καὶ αὐτὸ νὰ διαδηλώσῃ ἐντόνως τὴν δύναμίν του. Οὕτως λ. χ. ἔταν ἀπαξ ἀποφασίσῃ τι, ὀφείλει νὰ ἐπιδιώξῃ ἀνεκδοτῶς τὴν ἐκτέλεσίν του. Δὲν πρέπει νὰ δεικνύῃ οὐδὲ τὸ παραμικρότερον σημεῖον δισταγμοῦ, διότι τοῦτο θὰ ἀπετέλει ἐνδειξὴν ἀδυναμίας. «Καὶ ἐντὸς τῆς χώρας καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, τὸ οὐσιῶδες εἶνε ἡ δύναμις, ἡ διηγετικὴ διαδήλωσις αὐτῆς καὶ ἡ ὀλοκληρωτικὴ πραγματοποιήσις τῆς θελήσεως τοῦ Κράτους. Κράτος ὑπερ ἐπιτρέπει νὰ διατυποῦται καὶ ἡ παραμικροτέρα ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν σταθερότητα τῆς θελήσεώς του καὶ τῶν διαταγῶν του κλονίζει τὴν πρὸς τὸν νόμον πίστιν». Ἄν συναγῆσθῃ ἀντίστασιν ἅς πλήξῃ καὶ ἅς πλήξῃ σκληρῶς, — οὗτος εἶνε ὁ μόνος τρόπος δι' οὗ θὰ δώσῃ ἰδέαν τῆς ἰσχύος του. «Ἴδετε τὴν ὑπερευαισθησίαν μεθ' ἧς Γερμανοὶ πρίγκηπες ἐπὶ μακρὸν ἐξήσκουν τὸ προνόμιόν των τῆς χάριτος. Οἱ φιλόανθρωποι ἐρρήγγουν τόσας οἰμωγὰς καὶ θρήνους, διὰ τὸ ἀνθρώπινον τῆς θανατικῆς ἐκτέλεσεως, ὥστε οἱ πρίγκηπες ἐμολύθησαν ὑπὸ παρομοίου αἰσθήματος. Τὰ πράγματα ἐφθασαν μέχρι τοιοῦτου σημείου, ὥστε ἐπῆσαν πλέον αἱ κατατομήσεις ἐν Γερμανίᾳ». Ἡ πολιτικὴ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ νοηθῇ ἄνευ σκικηρότητος. Ἰδοὺ διατί αἱ γυναῖκες δὲν καταλαμβάνουν τίποτε ἀπὸ πολιτικῆν.

Ο ΙΔΕΩΔΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

Τ' ἀνωτέρω μᾶς παρέχουν τὴν εἰκόνα τοῦ ἰδεώδους πολιτικοῦ, ὡς ὁ Τράιτσκε τὸν ἀντιλαμβάνεται. Ὁ ἰδεώδης πολιτικὸς πρὸ παντὸς ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀπεριόριστον (συμπαγῆ κατὰ λέξιν) φιλοδοξίαν (massive Ehrgeie). Διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς φιλοδοξίας του, ἀνάγκη, φυσικὰ, νὰ εἶνε εὐφυῆς καὶ ἡ εὐφυΐα του δέον νὰ εἶνε οὐσιωδῶς πρακτικὴ, προφυλάσσουσα αὐτὸν ἀπὸ τὴν «μέθην τῶν ἐλαφρῶν πολιτικῶν ἰδεῶν». Ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, ὅμως, δι' ἓνα τοιοῦτον, πολιτικόν, εἶνε ἡ ἀκαμπτος θέλησις : «Ἡ τέχνη τοῦ πολιτικοῦ ἀπαιτεῖ σιδηροῦν χαρακτήρα». Τὸ ἔργον τοῦ πολιτικοῦ συνίστατο εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλλεται, νὰ κυριαρχῇ, νὰ καταδυνα-

στεύη καὶ τοὺς συμπατριώτας του καὶ τὰ ξένα κράτη. Θὰ ἠδύνατό τις μάλιστα νὰ εἶπῃ ὅτι ἡ δραστηριότης τοῦ τοιοῦτου πολιτικοῦ πρέπει νὰ ἀσκεῖται κατ' αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων καὶ εἰς οἰανδήποτε περίπτωσιν καθ' ἣν ἤθελε συναντήσῃ ἀντίστασιν ἢ τὸν ἐγωϊσμόν τῶν ἀτόμων ἢ τὴν ἀντίπαλον φιλοδοξίαν ἄλλων κρατῶν. Κατ' αὐτῶν ὀφείλει νὰ ἀποδυθῇ εἰς δεινὸν ἀγῶνα. Διὰ νὰ θριαμβεύσῃ κατ' αὐτῶν, χρῆζει ἀδαμάστου ἐνεργείας Ἰδοὺ διατί, ἀπαξ θέσας ἓνα σκοπὸν εἰς ἑαυτόν, βαδίζει κατ' εὐθείαν πρὸς πραγματοποίησίν του ἄνευ ἐνδοιασμοῦ τινὸς ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν μέσων. Ἡ ἰδέα τοῦ Κράτους, παρούσα πάντοτε εἰς τὸν νοῦν του, ἐμποδίζει σκέψεις ἀτομικῆς ἠθικῆς ἢ αἰσθηματικότητος νὰ τὸν ἐπηρεάζουν. Ἡ φιλάνθρωπία καὶ ὁ ἀνθρωπισμὸς δὲν εἶνε πράγματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ τὸν ἀπασχολοῦν. Φυσικῶς τῷ λόγῳ, ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους ἢ προσωπικότης θὰ ἀποκτήσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν πολλῶν κατὰ τι τραχύ, μὲ κατὰ τι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀπεχθές. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν δι' αὐτόν, διότι γνωρίζει, ὅτι τὸ ἔργον του εἶνε τὸ εὐγενέστερον ὅπερ δύναται ποτὲ νὰ ἀναλάβῃ ἄνθρωπος.

Ὅτι ὁ πολιτικὸς θὰ δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ ἐπιφελοῦς ἀρετὰς τινὰς τῆς καρδίας διὰ νὰ καταστῇ ἱκανὸς νὰ ἐννοήσῃ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὰς καρδίας τῶν ἄλλων, ὅτι, ἐὰν θέλει νὰ ἀσκήσῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, δὲν πρέπει νὰ εἶνε ξένος πρὸς τοὺς εὐγενεστέρους ἀνθρωπίνους πόθους, ὅτι, πρέπει νὰ χρησιμοποιήσῃ μέρος τῆς ἀτομικῆς του δυνάμεως ὅπως συντελέσῃ εἰς τὸν θρίαμβον τῆς δικαιοσύνης μεταξὺ τῶν ἀτόμων καὶ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, ὅτι ὀλίγη συμπάθεια εἶνε ἀπαραίτητος συντελεστής δράσεως, πάντα ταῦτα οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν παραδέχεται ὁ Τράϊσκι. Εἰς τὴν ἰδεωδῆ εἰκόνα τοῦ πολιτικοῦ τὴν ὁποῖαν μᾶς παρουσιάζει δυνάμεθα εὐκόλως ν' ἀναγνωρίσωμεν τὴν ἱστορικὴν πραγματικότητα, ἣν προφανῶς λαμβάνει ὡς πρότυπον—τὸν Σιδηροῦν Ἀρχικαγκελλάριον.

ΛΟΚΝΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΙΣ

Δυνάμεθα τώρα νὰ ἐννοήσωμεν κατὰ ποῖον τρόπον ἡ Γερμανία κατέστη ἔνοχος τοῦ μεγάλου ἀνοσιουργήματος. Αἱ πράξεις τῆς εἶνε ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθεισῶν ἰδεῶν. Ἐπὶ 40 καὶ

πλέον ἔτη πάσῃ κοινωνικῇ τάξει ἐν Γερμανίᾳ εἰργάσθη ἀόκνως πρὸς προπαρασκευὴν τοῦ μέλλοντος. Οἱ Γερμανοὶ **ὑπερ-εγυμνάσθησαν, ὑπερ-ειδικοποιήθησαν, ὑπερ-συνειλιθῆσαν**, συνεπῶς εἶνε σήμερον **ὑπερ-ἀνυπόμονοι, ὑπερ-υψηλόφρονες, ὑπερ-ενάρτετοι καὶ ὑπερ-αποφασισμένοι** νὰ κτίσουν τὸν Πύργον τοῦ Βαβέλ των ἢ νὰ καταδληθοῦν ἐν τῇ ἀγῶνι.

Ὁ Γερμανόπαις ὑπόκειται εἰς βάρος ἐργασίας, ὅπερ ἐκπλήττει τοῦς μὴ Γερμανοῦς. Εἶνε ἠναγκασμένος νὰ ὑφίσταται ὠρισμένας τινὰς ἐξετάσεις κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τῆς ἡλικίας του. Ὅλη του ἡ ζωὴ ἀποτελεῖ συναρμολόγησιν πράξεων ἐκ τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ παραμελήσῃ οὐδὲ μίαν χωρὶς νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν κοινωνικὴν ἢ ἐμπορικὴν ἢ στρατιωτικὴν του θέσιν ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ, χωρὶς νὰ θέσῃ εἰς σοβαρὸν κίνδυνον ὁλόκληρον τὸ στάδιόν του. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ Γερμανία εἶνε ἡ μόνη χώρα, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ παιδιὰ αὐτακτονοῦν. Οἰοσθήποτε ξένος ἐρχόμενος εἰς συνάφειαν μὲ τὸ γερμανικὸν σύστημα τῆς ἐκπαίδευσως δὲν δύναται νὰ μὴ ἀναφωνήσῃ: «Εἶνε πολὺ αὐστηρὸν! θὰ συνέτριβε τὰ ἰδικὰ μας παῖδα. Καὶ πράγματι συντρίβει ὄχι ὀλίγους Γερμανόπαιδας. Οἱ λοιποὶ ἐπιζοῦν πρὸς ζημίαν τῆς πνευματικῆς τῶν υἱείας καὶ εὐεξίας. Ἡ φύσις ἐπρονόγησε ὑπὲρ τῆς υἱείας των. Κατέστησεν ἀτροφικὸν τὸ αἶσθημα τοῦ ἀτομικοῦ καὶ οὕτω τὰ ἐπιτρέπει νὰ ζοῦν, χωρὶς νὰ ὑποφέρουν. Ἀποβαίνουν πειθήνια ὄργανα τοῦ ὀργανισμοῦ, τοῦ ὁποίου εἶνε καὶ δημιουργήματα. Εὐθὺς ὡς ὁ Γερμανόπαις ἀρχίσῃ νὰ μὴ **ἐπιθυμῇ** τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ εἶνε «ἓνα δόντι» εἰς τὴν κυβερνητικὴν μηχανήν, τότε ἀρχίζει νὰ εὐδοκιμῇ. Βαθμηδὸν καθίσταται εὐτυχέστατος, ἐφόσον παραμένει ἐντὸς τοῦ συστήματος ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐδημιουργήθη. Ἄλλ' αἰσθάνεται πάντοτε κάποιαν στενοχωρίαν ὅταν εὑρεθῇ εἰς τὸν ἐξωτερικὸν εἰς τὸν εὐρὺν κόσμον. Ὁ Γερμανὸς ἀδυνατεῖ ν' ἀποδῇ πολίτης τοῦ κόσμου, πρέπει ὅλος ὁ κόσμος νὰ γίνῃ Γερμανία.

Ὡς εἶδομεν προηγουμένως, ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον γενεάν διεπλάσθη τὸ φιλοπόλεμον φρόνημα τοῦ Γερμανικοῦ Λαοῦ. Οἱ Γερμανοὶ δὲν ἐπερίμενον τὴν τύχην των ἀλλὰ τῆς ἐπετέθησαν μὲ «γερμανικὸν θάρρος». Τοῦς ἐγίνε ψύχωςις ὅτι ἔπρεπε νὰ παρεμβάλουν τὴν θέλησίν των μεταξὺ ἑαυτῶν καὶ τῆς τύχης.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον πρὸ τοῦ πολέμου οἱ Γερμανοὶ, ἐν τῷ ἰδιωτικῷ των βίῳ, παρεσύροντο ἀπὸ εἶδος τι μονομανίας. Ἐφαίνετο ὡς νὰ διετέλουν ἐν ὄνειρῳ. «Ἐνθυμοῦμαι πολλὰς συνομιλίας μου μετὰ Γερμανῶν κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, λέγει ὁ κ. Τσάπμαν. Ὁ συνομιλητῆς μου ἐφαίνετο αἰφνιδίως ὅτι ἤρχετο εἰς ἐσωτερικὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν σκέψεών του. Ἐμεῖδια, οἱ ὀφθαλμοί του ἐσπινθηροβόλουν. Κάποτε τὸ βλέμμα του ἐδείκνυε πονηρίαν, ἀλλὰ συχνότερον ἐπρόδιδεν ἐνθουσιασμόν. Ὁμίλει περὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου, κατὰ τὸν ὅποιον ἢ Ἀγγλία καὶ ἢ Γαλλία θὰ κατεστρέφοντο—θὰ κατεστρέφοντο καὶ θὰ ἐξουθενούντο. Οἱ οὕτω παραληροῦντες ἄνθρωποι, ἦσαν πάντοτε «εἰδικοί» εἰς ἕκαστον. Ἡ «ἔμμονος ἰδέα» τῆς σωτηρίας διὰ τῆς «εἰδικότητος» καὶ ἢ «ἔμμονος ἰδέα» τῆς σωτηρίας διὰ τοῦ πολέμου, ὑπεισήληθον ὁμοῦ εἰς τὴν ἠθικὴν ὑπόστασιν τοῦ Γερμανοῦ. Ἡ πρώτη ἐστρέδωλε τὸ πνεῦμα του, ἡ δευτέρα τὴν καρδίαν του.»

Δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν τὰ παθολογικὰ αὐτὰ συμπτώματα ὅταν ἀνασκοπῶμεν τὴν πορείαν τῆς πολιτικῆς ἐν Γερμανίᾳ. Διότι πλείστα, σειραὶ ἀλληλένδετοι γεγονότων ὀφείλονται εἰς τὴν κατάστασιν τῶν γένων ἐνὸς λαοῦ ἢ εἰς τὴν μορφήν τῆς κυβερνήσεώς του. Ἡ γερμανικὴ πίστις εἰς τὴν «εἰδικὴν ἐκπαίδευσιν» ὡς τὴν μόνην λύσιν δι' ὅλα τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς ἀπέληξεν εἰς μίαν θαυμασίαν ἱκανότητα πρὸς ἐκπλήρωσιν εἰδικῶν σκοπῶν.

Ὁ Γερμανὸς σπανίως μανθάνει ὅτι ὑπάρχουν δύο ὄψεις ἐκάστου ζητήματος διότι οἱ διδάσκαλοί του συνώμωσαν ὅπως ἐντελῶς ἀποκρυβῆ τὸ γεγονός τοῦτο ἀπὸ αὐτὸν καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν. Πιστεύει ὅτι ἕκαστον ζήτημα ἔχει μίαν μόνον ὄψιν, τὴν ὄψιν ἐκείνην ἢ ὁποῖα τῷ παρουσιάσθη εἰς τὸν θάλαμον τῶν καθηρπτῶν. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀναδεικνύει λαμπροὺς «εἰδικούς» ἐπὶ οἰουδῆποτε θέματος.

Ἄλλ' ἢ εἰδικότης συνεπάγεται σοβαροὺς κινδύνους. Ἡ εἰδικότης εἶνε ἐχθρὰ τῆς ἀνέσεως. Ἡ εἰδικότης καθιστᾷ τὴν ψυχὴν ὄργανόν της. Ἡ εἰδικότης πράγματι προϋποθέτει ἄνθρωπον καταστάνατα ὄργανόν τινος—μιάς ομάδος, ἴσως—ἢ τοῦ βασιλέως του. Ἄλλ' ἢ ὑπαγωγὴ εἰς ἐν εἰδικὸν «ἐνεργοῦν αἷτιον» δὲν ἐκμηδενίζει τὴν ψυχὴν. Τοῦναντίον φαίνεται ὅτι προκαλεῖ σημαντικὴν, σχεδὸν θρησκευτικὴν ἀντίδρασιν εἰς τὴν ψυχὴν. Ὑπὸ τὴν γοη-

τελαν τῆς ιδέας ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶνε «εἰς παράγων» καὶ ὑπὸ τὴν ἔντασιν τοῦ φιλοπολέμου σωβινισμοῦ δλόκληρος ἡ Γερμανία μετεβλήθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς μίαν μεγάλην καὶ φοβερὰν «μυστικὴν ἑταιρείαν». Ἐκαστος ἐκ τῶν χιλιάδων τῶν Γερμανῶν, οἱ ὅποιοι διέμενον εἰς τὸ ἐξωτερικόν, κατέστη θαυμασίως κατάσκοπος καὶ ὁ πόλεμος ἀπέβη «Ἱερός Πόλεμος».

Ο ΙΕΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Ὁ τρομερὸς χαρακτήρ τοῦ πολέμου ὀφείλεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ γεγονός ὅτι εἶνε πόλεμος «Ἱερός». Τὰ Ζέππελιν δὲν ῥίπτουν βόμβας κατ' ἀόπλων πολιτῶν εἰμὴ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ! Ἡ θεοποίησις τοῦ Γουλιέλμου Β' εἶνε πρᾶγμα σοβαρῶς πιστευόμενον ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους. Ἡ τόση πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς λατρείας πίστις, ἀναμφιδόλως προῆλθεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, ὅστις ἔδωκε καὶ τὴν πρώτην ᾠθῆσιν. Ἡ εὐσέβεια τοῦ ἔθνους, θὰ ἔλεγέ τις, δὲν εὔρεν ἄλλην διέξοδον. Ὁ Κάιζερ καὶ αἱ ἰθύνουσαι τάξεις υἰοθέτησαν ἴσως τὴν πίστιν ταύτην, διότι ἦτο ὁ μόνος πρακτικὸς τρόπος τῆς διακυβερνήσεως τῆς χώρας.

Ἀναμφιδόλως οἱ Γερμανοὶ διαφέρουν ἀναμεταξύ των ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς πίστεως των εἰς τὴν θεϊαν ὑπόστασιν τοῦ Κάιζερ. Ὁ εἰς εἶνε φανατικὸς, ὁ ἄλλος κυνικὸς, ὁ τρίτος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου ἔχων νὰ συντηρήσῃ οἰκογένειαν, ἀλλ' ὅλοι παρεδέχθησαν ἐξ ὅλης καρδίας τὴν παράλογον ταύτην πίστιν, δι' ἑνὸς γενικοῦ πολιτικοῦ τρόπου, ὡς ἐὰν τὸ δόγμα τοῦτο ἦτο ἡ σωτηρία των, ἐξ ἧς ἐλπίζουν τὸ πᾶν.

Ἡ ἰδιαιτέρα ὅμως αὕτη ἰδέα περὶ τῆς θεότητος τοῦ Κάιζερ εἶνε ἡ μᾶλλον ἐπικίνδυνος ἐν Γερμανίᾳ. Εἶνε τὸ χεῖριστον ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδηλωθέντων συμπτωμάτων τῆς διανοητικῆς παρακμῆς τῆς Γερμανίας. Παρουσιάζει μίαν νέαν ὄψιν τῆς πνευματικῆς ἀπομονώσεώς της. Ἐδῶ καὶ πάλιν ἔχομεν πρὸ ἡμῶν περίπτωσιν τὴν ὁποίαν δὲν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ἐντελῶς ὡς παραφροσύνην, ἀλλὰ ἡ ὁποία ἐν τοσοῦτῳ δεικνύει τὰ πρῶτα συμπτώματα φρενοβλαβείας. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἱ πολλοὶ καὶ πάλιν γελοῦν ὅπως ἐγέλασαν μὲ τὰς θεωρίας τοῦ Τράϊσκε καὶ τοῦ Μπερνάρντι. Ἴσως τὸ τοιοῦτον εἶνε ἄτοπον. Τὸ πρᾶγμα καθιστα-

ται σοβαρόν, ὅταν ἐν σύγχρονον, σοφιστικόν ἔθνος περιβάλλει τὸν κυβερνήτην του μὲ θείας ιδιότητας καὶ αποδύεται εἰς ἕνα ἱερὸν πόλεμον. Δὲν δύναται τις νὰ προῖδῃ ὁποῖαν μορφήν ἀπογοητεύσεως καὶ ἀποθαρρύνσεως θὰ παρουσιάσῃ ἡ πνευματικὴ κατάστασις τῶν Γερμανῶν ὅταν ἐπέλθῃ ἡ διάψευσις τῶν ἐλπίδων τῶν. Ὁλόκληρον τὸ γερμανικόν ἔθνος πιθανῶς θὰ περιέλθῃ εἰς κατάστασιν βαθυτάτης μελαγχολίας, πνευματικῆς ἀτονίας καὶ ἀπογνώσεως τοιαύτης, ὅα εὐνοεῖ τὰς ἐπιδημίας τῶν αὐτοκτονιῶν.

Ὅταν ἡ ἀντίδρασις ἐπέλθῃ οἱ Γερμανοὶ θὰ ἐρωτήσουν ἑαυτοὺς ὡς ἡμεῖς ἐρωτῶμεν σήμερον: «Πῶς συνέβησαν αὐτὰ τὰ πράγματα. Τί ἐπεζήτει ἡ Πατρίς μας; Ἦτο ὄνειρον; Δειξάτε μας τὴν ἱστορίαν τῆς θεομηνίας καὶ ἀναγνώσατε εἰς ἡμᾶς τὰς λέξεις τὰς ὁποίας ἐπρόφερον οἱ πατέρες τῆς Γερμανίας, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς παραφροσύνης».

Ἡ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Ὁ λόγος τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησε τῆ 4 Αὐγούστου, ὁ Μπέτμαν Χόλδερν, ὁ Γερμανὸς ἀρχικαγκελλάριος, εἶνε βεβαίως ὁ σπουδαιότερος ἐξ ὅσων ἐξεφώνησε ποτὲ πολιτικὸς ἐν Εὐρώπῃ. Ὁ ἀρχικαγκελλάριος μεταξὺ ἄλλων εἶπε καὶ τὰ ἑξῆς:

«Κύριοι, εὐρισκόμεθα σήμερον εἰς κατάστασιν ἀνάγκης, καὶ ἡ ἀνάγκη δὲν γνωρίζει νόμον. Τὰ στρατεύματά μας κατέλαβον τὸ Λουξεμβούργον καὶ ἴσως⁽¹⁾ νὰ εὐρίσκωνται ἤδη ἐπὶ βελγικοῦ ἐδάφους. Κύριοι, τοῦτο ἀντιβαίνει πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἐδήλωσεν εἰς τὰς Βρυξέλλας ὅτι ἡ Γαλλία θὰ σεβασθῇ τὴν οὐδετερότητα τοῦ Βελγίου, ἐφ' ὅσον σέβονται αὐτὴν οἱ ἀντίπαλοί της. Ἐγνωρίζομεν, ὅμως, ὅτι ἡ Γαλλία ἦτο ἐτοιμὴ νὰ εισβάλῃ εἰς τὸ Βέλγιον. Ἡ Γαλλία ἠδύνατο νὰ περιμένῃ, ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ἠδυνάμεθα. Μία γαλλικὴ κίνησις εἰς τὰ πλευρά μας, εἰς τὸν Κάτω Ρήνον θὰ ἦτο ὀλεθρία. Συνεπῶς εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ παρίδωμεν τὰς δικαίας διαμαρτυρίας τοῦ Λουξεμβούργου καὶ τῆς Βελγικῆς κυ-

(1) Πραγματικῶς ὁ ῥήτωρ ἐγνώριζεν ὅτι τὰ γερμανικὰ στρατεύματα εἰσῆλθον εἰς τὸ Βελγικόν ἔδαφος τὴν πρώτην ἐκατῆν.

θερνήσεως. Τὴν ἀδικίαν (ὀμιλῶ ἀπεριφράστως) τὴν ὁποίαν διαπράττομεν, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐπανορθώσωμεν εὐθύς ὡς οἱ στρατιωτικοὶ μας σκοποὶ ἐκπληρωθῶσι. Πᾶς ὅστις ἀπειλεῖται ὡς ἡμεῖς ἀπειλούμεθα καὶ μάχεται διὰ τὰ τιμαλφέστερά του, μίαν σκέψιν μόνον πρέπει νὰ ἔχῃ:—πῶς νὰ διχτρέξῃ τὴν ὁδόν του (wie er sich durchant)».

Ἐλλικρίνεια, διαπνέει τοὺς λόγους τούτους, οἵτινες, συνάμα προδίδουν καὶ μίαν φρικιδῶς παράδοξον ἀντίληψιν τοῦ Διεθνoῦς Νόμου. Ἡ πνευματικὴ ἀπομόνωσις εἰς τὴν ὁποίαν ἐπὶ τέσσαρας καὶ πλεόν δεκαετίας ἔζησεν ἡ Γερμανία, ἀποκαλύπτεται ἐναργῶς εἰς τούτους τοὺς λόγους. Ἡ ἀνωτέρα περικοπὴ συμφωνεῖ, σχεδὸν κατὰ λέξιν, πρὸς πολλὰ ἐδάφια τοῦ Μπερνάνρτι, ὅστις ὑποστηρίζει «Δύναμις ἐστὶ Δίκαιον» καὶ ὅτι συνθήκαι δύνανται νὰ παραδιασθῶσιν ἐὰν καὶ ὅταν συμφέρει. Ἡ πολιτικὴ αὕτη σχολὴ διδάσκει ὅτι εἶνε «ἀνήθικον» δι' ἓν ἔθνος νὰ ἐμμένῃ εἰς μίαν συνθήκην, ὅταν τὸ ὕλικόν συμφέρον ὑπαγορεύῃ τὴν διάρρηξιν αὐτῆς.

Ὁ Μπέτμαν Χόλβεγκ δὲν κρησθάνετο τὴν κατάπληξιν, τὴν ὁποίαν οἱ λόγοι του θὰ παρήγαγον ἐν Εὐρώπῃ, οὔτε τὴν βλαβερὰν ἐπίδρασιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν συμφερόντων τῆς ἰδίας αὐτοῦ χώρας. Οἱ λόγοι οὗτοι πράγματι ἐμείωσαν τὰς συμπάθειάς τῆς Ἀμερικῆς καὶ προεκάλεσαν κραυγὰς ἀγανακτήσεως καθ' ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ ἀνθρωπότης ἀνέφερε μὲ ἐκτίμησιν τὸ ὄνομα τῶν ἀντιπάλων τῆς Γερμανίας καὶ ἠυλόγησε τὰς χεῖρας τῆς Ἀγγλίας. αἱ ὁποῖαι ἠγέρθησαν διὰ νὰ προστατεύσουν τὸ Βέλγιον,—τὸ Βέλγιον τὸ τέκνον τῶν συνθηκῶν, τοῦ ὁποῦ ἡ ὑπαρξὶς περιεφρουρεῖτο μόνον διὰ τοῦ λόγου τῆς τιμῆς. Διὰ τὸν Μπέτμαν Χόλβεγκ αἱ ἰδέαι τὰς ὁποίας διετύπωσε διὰ τοῦ λόγου του, ἦσαν ἀπλαῖ καὶ κοιναὶ ἀλήθειαι. Οἱ φίλοι του ἢ οἰκογένειά του ὀλόκληροί ἢ φυλὴ του ἐγαλουχήθη μὲ αὐτὰς τὰς ἰδέας καὶ ἐπεδείκνυεν εἰδός τι ὑπερηφανείας ἀπαγγέλλων αὐτάς.

Ἄλλ' ὑπῆρχέ τι χειρότερον τῆς μωρίας εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν ἡ Γερμανία κατῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον,—ἡ ἔπαρσις. Ἡ Γερμανία εὐρέθη ἀπειλουμένη συγχρόνως ἐξ ἀνατολῶν ὑπὸ τῆς πανόπλου Ρωσσίας, ἐκ δυσμῶν ὑπὸ τῆς πανόπλου Γαλλίας. Πᾶς τις θὰ ἐπίστευεν ὅτι ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας θὰ ἠκολούθει συνετωτέραν, συντηρητικωτέραν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν. Καὶ ὅμως ἀπὸ 40 ἡδῃ

ετών προητοίμαζεν έσκεμμένως μίαν τοιαύτην κατάστασιν και άπροκαλύπτως ώμολόγει ότι θα κατέκτα τόν κόσμον, και ιδίως ότι έσκόπει ν' αναλάβη την κατασύντριψιν τής βρεττανικής αυτοκρατορίας. Ούτω παρατηρούμεν ότι ή έξωτερική πολιτική τής Γερμανίας άνετράφη έντός του έσωτερικού της. Ουδέν είχε τό κοινόν με έ,τι ό όφθαλμός του άνθρώπου δύναται νά διακρίνη επί του έξωτερικού όρίζοντος. Έγεννήθη έκ των ψυχολογικών της αναγκών. Δέν έστηρίζετο επί διεθνών συνθηκών, οικιακής φύσεως ήτο τό προΐόν μιās μεταφυσικής και έπωσθεΐσης άπομονώσεως, ή όποία κατέληξεν εις μίσος κατά τής ανθρωπότητας, ήτο ή περίφημος «Realpolitik».

ΠΑΡΑΒΙΑΣΙΣ ΤΗΣ ΒΕΛΓΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ

Έάν παραδεχθώμεν την ούτω περιγραφηθεΐσαν αντίληψιν του Διεθνούς Νόμου, ή παραβίασις τής βελγικής ουδετερότητος φαίνεται άπολύτως νόμιμος και φυσική. Πώς ήδύνατο ή Γερμανία, όταν ουδεμίαν ισχύν άνεγνώριζεν εις τās διεθνείς συνθήκας, εις τās όποίας και αύτη έθεσε την ύπογραφήν της, νά αισθανθή ένδοιασμούς έν τή παραβιάσει τής συνθήκης την όποίαν υπέγραψε; Αύτη εΐνε ή άληθής σημασία των λόγων του έρρφόν Μπέτμαν Χόλδεγκ πρός τόν Άγγλον πρεσβευτήν, σερ Ε. Γκόσσεν, τή 4^η Αυγούστου 1914, όταν έτόλμησε νά ειπή ότι ή Βελγική ουδετερότης δέν ήτο ειμή «άπλή λέξις» και ότι αί συνθήκαι αί όποΐαι την ήγγυώντο ήσαν άπλά «παληόχαρτα». Οί λόγοι ούτοι δέν ήσαν άπλώς θυμώδεις αναφωνήσεις, προκληθεΐσαι υπό τής όργης και τής λύπης. Ήσαν έξωτερικεύσεις αισθήματος, τό όποΐον πραγματικώς έδοκίμαζεν ό άρχικαγκελλάριος, άλήθειαι τās όποίας θεώρει ως πασιφανείς. Όταν ή Γερμανία διαπραγματεύεται μετ' άλλων κρατών, δέν θεωρεί έαυτήν πραγματικώς δεσμευμένην με τās ύποχρεώσεις τās όποίας αναλαμβάνει.

Όταν έννοηθή ή άρχή αύτη, δι' ής ή γερμανική κυβέρνησις προσεπάθησε νά δικαιολογήση τό έγκλημά της, ή βεβαίωσις ότι ήναγκάσθη νά εισδόλη εις τό Βέλγιον διά νά προλάβη την Γαλλίαν, ή όποία ήτοιμάζετο νά πράξη τό αυτό, καταρρέει άφ' έαυ-

της. Πράγματι, ἐπὶ μακρὸν χρόνον προέβαλε τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον μόνον ὡς συμπληρωματικὴν καὶ περιττὴν δικαιολογίαν. Ἦτο ἡ περίοδος καθ' ἣν ὁ ἀρχικαγκελλάριος, ὑπερηφάνως ἐπιβδαιῶν τὰς ἀρχὰς τοῦ Τράιτσκε, ἐδήλου, ὡς εἶδομεν, ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ Ράιχσταγ ὅτι ἡ **Ἀνάγκη δὲν γνωρίζει Νόμους**. Καὶ ὁ Ἄρνάκ, ὁ ἱστορικὸς τοῦ χριστιανισμοῦ, δὲν ἐδίστασε νὰ ἀναπτύξῃ τὸν ἐπίσημον τοῦτον κυνισμὸν ὅταν, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἡγέτας τῆς προτεσταντικῆς σκέψεως ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔγραφε :

«Ὁ ἀρχικαγκελλάριός μας, μὲ τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην συναίσθησιν, ἣ ὁποία τὸν χαρακτηρίζει, ὡμολόγησεν τὸ παράνομον «τῆς πράξεως. Ἄλλὰ τὸ κατ' ἐμέ, δὲν δύναμαι νὰ συμφωνήσω μετ' αὐτοῦ, παραδεχόμενος μίαν τυπικὴν παραβίασιν τοῦ νόμου. Διότι εὐρισκώμεθα εἰς μίαν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν οἱ τύποι δὲν ὑφίσταντο πλέον καὶ μόνον τὰ ἠθικὰ καθήκοντα παρέμενον . . . Ὑπάρχει εἰς νόμος ἀνάγκης ὁ ὁποῖος θραύει τὸν σίδηρον, πόσῳ μᾶλλον μίαν συνθήκην ;»

Ἀργότερον, ὅταν τὸ βαγδαῖον ἀποτελεσμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Γερμανία ὑπελόγιζε νὰ κερδίσῃ τὴν συγγνώμην τοῦ κόσμου διὰ τὴν πράξιν της, δὲν ἐπετεύχθη, ἐθεώρησεν αὕτη ἐπάναγκες νὰ μεταχειρισθῇ γλώσσαν ὀλιγώτερον ὠμὴν καὶ νὰ δεῖξῃ σεβασμὸν τινα πρὸς τὴν συνείδησιν τοῦ κοινοῦ. Ἄλλὰ πρέπει νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς ὁμολογίας ταύτας διὰ νὰ εὐρωμεν τὰς ἀληθεῖς αἰτίας, αἱ ὁποῖαι καθώρισαν τὴν στάσιν τῆς Γερμανίας.

Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ φυσικὰ ἐξηγεῖ τὰς τόσας παραβιάσεις τῆς Συνθήκης τῆς Χάγης, τὰς ὁποίας ἡ Γερμανικὴ κυβέρνησις διέπραξε χωρὶς καὶ νὰ καταδεχθῇ νὰ τὰς δικαιολογήσῃ.

Η ΥΠΑΡΞΙΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΗ

Ἄλλ' ὅταν ἐρρίφθη κατὰ τοῦ Βελγίου, ἡ Γερμανία δὲν ἀπέβλεπε μόνον νὰ ἐξασφαλίσῃ, εἰς τὸ πείσμα τῶν συνθηκῶν, ταχὺν καὶ συντομώτερον δρόμον πρὸς τοὺς Παρισίους. Ἄλλος λόγος, τὸν ὁποῖον ὁ Τράιτσκε μᾶς ἀπεκάλυψεν ἐπίσης, ἐξηγεῖ πληρέστερον τὴν πράξιν ταύτην τῆς βίας καὶ συγχρόνως καθιστᾷ ἐμφανεστέραν τὴν σπουδαιότητά του. Εἶνε ὅτι εἰς τὰ ὄμματα τῶν Γερμανῶν, τὰ μικρὰ Κράτη δὲν εἶνε Κράτη ὑπὸ τὴν ἀληθῆ σημασίαν

τῆς λέξεως. Εἶνε προφανές ὅτι ἡ συνταγματική των ἀδυναμία δὲν ἐπιτρέπει εἰς αὐτὰ τὸ δικαίωμα νὰ διεκδικοῦν θέσιν Δυνάμεων καὶ συνεπῶς Κρατῶν. Δὲν ἔχουν ὅθεν δικαίωμα εἰς τὸν σεβασμὸν ὅστις κατὰ κανόνα ὀφείλεται εἰς μεγάλας ἠθικὰς προσωπικότητας, εἰς Κράτη, κυριολεκτικῶς εἰπεῖν. Ἄπλοι ἱστορικοὶ ἀναχρονισμοί, εἶνε προωρισμένοι νὰ συγχονεύονται εἰς μεγαλειότερα Κράτη, καὶ τὸ μεγαλιότερον Κράτος ὕπερ τοὺς ἀπορροφᾷ ἀπλῶς ἀνασυνιστᾷ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν φύσιν. Ἐκτελεῖ τὰ θεσπίσματα τῶν νόμων τῆς Ἱστορίας.

Τὸ δόγμα τοῦτο, ὃ ἐρρ φὸν Γιάγκω, ὃ Γερμανὸς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, δὲν ἐδίστασε νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ προσωπικῶς. Ὅμιλῶν μίαν ἡμέραν μεθ' ἐνὸς πρεσβευτοῦ τῆς μεγάλης ἀποικιακῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Βελγίου, προσεπάθησε νὰ πείσῃ τὸν συνομιλητὴν του νὰ συμμερισθῇ τὴν γνώμην του ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας τῶν μικρῶν Κρατῶν. Κατ' αὐτὸν μόνον αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις εἶχον τὸ δικαίωμα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἰδρύειν ἀποικίας. Ἀπεκάλυψε μάλιστα καὶ τὴν μυχιάν του σκέψιν : « ἐν » τῇ μεταμορφώσει ἢ ὅποια συντελεῖται νῦν ἐν Εὐρώπῃ πρὸς ὄφελος τῶν ἰσχυροτέρων ἐθνοτήτων, τὰ μικρὰ Κράτη δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ χαίρωνται ἐπὶ μακροτέρου τῆς ανεξαρτησίας ἢς ἀπὸ πλανου ἄχρι τοῦδε, ἀνοχῆ τῶν μεγαλειότερων. Εἶνε προωρισμένα » νὰ ἐξαφανισθῶσιν ἢ νὰ καταστοῦν ὀρυφοροὶ τῶν Μεγάλων » Δυνάμεων. »

Ἡ συνδιάλεξις αὕτη ἔλαβε χώραν ὀλίγους μῆνας πρὸ τοῦ πολέμου. Ἐπὶ πλέον εἰς μίαν ἐπίσημον μυστικὴν ἔκθεσιν δημοσιευθεῖσαν εἰς τὴν Κιτρίνην Βιβλίον, καὶ ὀφειλομένην ἀναμφιδόλως εἰς διακεκριμένον Γερμανόν, διατυποῦντα πιθανῶς τὰς γνώμας τῆς κυβερνήσεώς του, ἀναγινώσκομεν.

« Κατὰ τὸν προσεχῆ εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, θὰ εἶνε ἐπίσης ἐπάναγκες ὅπως τὰ μικρὰ Κράτη ἀναγκασθῶσι νὰ μᾶς ἀκολουθήσουν ἢ νὰ ὑποταχθῶσιν. Ὑπὸ ὄρους τινὰς τὰ στρατεύματά των καὶ αἱ ἰσχυραὶ των θέσεις δύνανται ταχέως νὰ κατακτηθῶσιν ἢ ν' ἀναγκασθοῦν νὰ παραμείνουν εἰς τὴν οὐδετερότητα (1).

Ὅταν, συνεπῶς, οἱ Γερμανοὶ εἰσέβαλον εἰς τὸ Βέλγιον, ἔπρα-

(1) Γαλλικὴ Κιτρίνη Βίβλος, τῆλ. ἀριθ. 2, σελίς 11.

Ξαν τοῦτο ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἰσήρχοντο εἰς ἔδαφος ὕπερ ἦτο ἐν εἶδος «res nullius» (ἀδέσποτον), ἔδαφος τὸ ὁποῖον ἐπικόπευον τρόπον τινα νὰ καταστήσουν ἰδικόν των. Εἶνε ἀληθές ὅτι εἶχον ὑποσχεθεῖ νὰ ἐκκενώσουν αὐτὸ εὐθὺς ὡς θὰ κατέπαυον αἱ ἐχθροπραξίαι. Ἄλλὰ γνωρίζομεν πόσον ἀξίζουσιν αἱ ὑποσχέσεις των. Ἄλλως τε ὑπάρχουν πολλοὶ τρόποι ὑποδουλώσεως ἐνὸς Κράτους. Τὸ Λουξεμβούργον οὐδεμίαν ἀντέταξεν ἀντίστασιν κατὰ τῆς γερμανικῆς εἰσβολῆς. Ἄλλ' οὐδεὶς ἀμφιδάλλει ὅτι, ἐὰν ἡ Γερμανία ἐξήρχετο νικητρία, τὸ Μέγα Δουκάτον οὐδέποτε θὰ ἐπανέκτα τὴν πρῶτην του αὐτονομίαν.»

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚῶΣ ΑΠΑΝΘΡῶΠΟΣ

Ὅταν συσσωρεύομεν ἀποδείξεις διὰ νὰ καταδείξωμεν ὅτι ὁ πόλεμος διεξήχθη ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ ἐπιτελείου μετὰ βαρβαρότητος ἀπαραμίλλου εἰς τὴν ἱστορίαν, συχνάκις ὑπάρχουν οἱ ἀπαντῶντες ὅτι αἱ ἀναφερόμεναι πράξεις εἶνε, ἐπὶ τέλους, μεμονωμένα μόνον ἐπεισόδια, ὀφειλόμενα εἰς τὴν ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν, ἐπεισόδια συμβαινόντα εἰς πάντα στρατὸν ἐν πολέμῳ καὶ ὅτι οὐδὲν δικαίωμα ἔχομεν νὰ δίδωμεν εἰς αὐτὰ γενικὸν χαρακτήρα. Ἀλλὰ πραγματικῶς αἱ ἰδιότητες αὐταί, τῶν ὁποίων ἔχομεν πλεῖστα ὅσα παραδείγματα, δὲν εἶνε εἰμῆ ἢ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα ἐπὶ μακρὸν ἐνετυπώθησαν εἰς τοὺς νέους τῆς Γερμανίας.

Πράγματι, δυνάμεθα καὶ πάλιν ν' ἀναφέρομεν τὰ πολιτικὰ διδάγματα τοῦ Τράϊτσκε. Τὸ Κράτος εἶνε ὑπεράνω τῆς ἠθικῆς. Δὲν ἀναγνωρίζει ἀνώτερον σκοπὸν ἢ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ὑπάρχει ὁ σκοπὸς του. Νὰ ἐργασθῆ ὅπως καταστήσῃ ἑαυτὸ ὅσω τὸ δυνατὸν ἰσχυρότερον, οὕτως ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν θέλησιν του ἐπὶ ἄλλων Κρατῶν, εἶνε τὸ ἀνώτερον ἀγαθόν, καὶ πᾶν ὅ,τι χρησιμεύει πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου εἶνε νόμιμον καὶ ἠθικῶς καλόν. Ἐφαρμόσατε τὰ ἀξιώματα ταῦτα εἰς τὸν πόλεμον καὶ θὰ εὔρετε εἰς ταῦτα συγκεντρωμένην ὅλην τὴν ἀντίληψιν τοῦ Γερμανικοῦ Ἐπιτελείου περὶ τῶν στρατιωτικῶν καθηκόντων ἐν καιρῷ πολέμου.

«Ἐπιτρέπεται, λέγει τὸ γερμανικὸν ἐπιτελεῖον, εἰς τὸ ἐμπό-

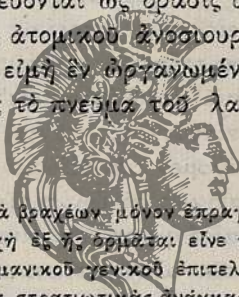
» λεμον κράτος νὰ προστρέξῃ εἰς πάντα τὰ μέσα ἅτινα θὰ κατα-
» στήσουν αὐτὸ ἱκανὸν νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ τοῦ πολέμου».

Ἐντεῦθεν ἐπεται κατὰ τὸν στρατηγὸν φὸν Χάρτμαν, ὅτι, «ὁ
» διεθνῆς νόμος πρέπει νὰ προσέχῃ νὰ μὴ παραλύῃ τὴν στρατιω-
» τικὴν δρᾶσιν, θέτων ἐμπόδια εἰς αὐτήν». Ἐὰν ἡ θέλησις τοῦ
» ἀντιπάλου δύναται νὰ κατασυντριβῇ διὰ τῆς τρομοκρατήσεως τῶν
» ἀστικῶν πληθυσμῶν, θὰ τρομοκρατηθῶσι ταῦτα καὶ ὅλα τὰ συν-
» τελεστικά μέσα, ὅσῳ φοβερά καὶ ἂν ἦνε, συγχωροῦνται.

Καὶ ἄλλιν, αἱ ὁμότητες, αἱ ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν διαπρα-
» χθεῖσαι δὲν εἶνε εἰμὴ ἡ μεθοδικὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τούτων
» καὶ κανόνων, ὅτῳ τὸ ὅλον σύστημα εἶνε ὁμοιογενὲς καὶ λογικόν.
» Μία τῶν προτέρων ὠρισμένη ἀντίληψις τοῦ Κράτους διατυ-
» ποῦται εἰς τοὺς κανόνας τῆς διαγωγῆς καὶ συμπεριφορᾶς, τοὺς
» ὁποίους ἐθέσπισαν αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ καὶ οἱ κανόνες οὗτοι,
» μὲ τὴν σειρὰν των, ἐρμηνεύονται ὡς δρᾶσις ὑπὸ τοῦ ἀτόμου. Συνε-
» πῶς δὲν ὑπάρχει ζήτημα ἀτομικοῦ ἀνοσιουργήματος, καὶ εἰς ὅλα
» αὐτὰ δὲν ἀναγνωρίζομεν εἰμὴ ἓν ὁργανωμένον σύστημα ἔχον βα-
» θέως τὰς ρίζας του εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ καὶ ἐργαζόμενον
» αὐτομάτως⁽¹⁾.

(1) Ὁ Τράϊτσκε ὁ ἴδιος διὰ βραχέων μόνον ἐπραγματεύθη τὸ ζήτημα τῶν
» κανόνων τοῦ πολέμου. Ἡ ἀρχὴ ἐξ ἧς ὁμιλεῖται εἶνε παρομοία ἐκαίνης ἐφ' ἧς
» ἐπίσημος διδασκαλία τοῦ γερμανικοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου βασίζεται : «Τὸ πᾶν
» ὀφείλει νὰ ἐπιτάσσεται εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας. «Ἐἶνε νόμιμον, γράφει,
» νὰ διεξάγεται ὁ πόλεμος καθ' ὅσονδήποτε τρόπον ὅστις θὰ ἦτο ὁ ἀποτελε-
» σματικώτερος, ἀφ' οὗ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ σκοπὸς αὐτοῦ, ὅστις σκοπὸς
» εἶνε ἡ εἰρήνη, δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ταχύτερον. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον πρέπει
» νὰ καταβληθῇ κάθε προσπάθεια ὅπως πληγῇ ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν καρδίαν. Τὰ
» φοβερώτερα ὄπλα εἶνε ἀπολύτως θεμιτά, ἐὰν χρησιμοποιηθῶσι δι' αὐτὸν τὸν
» σκοπόν. Οὐδεμίαν φιλανθρωπικὴν τάσιν πρέπει νὰ ἐπηρεάσῃ τὸ ἀποτέλεσμα
» τούτου...» Ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς ἀρχῆς ὁ Τράϊτσκε δεικνύει σχετικὴν μετριο-
» πᾶθειαν. Π. χ. καταδικάζει τὴν ἀνωφελεῆ καταστροφὴν τῶν ἔργων τέχνης καὶ
» οὐκ ἦντιον ἢ φιλανθρωπία εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιτρέπει νὰ χύνεται εἰς τὸν μικρὸν κώδικα τοῦ στρατιωτικοῦ
» νόμου τοῦ ὁποίου συνέταξε μετράται μὲ τὸ σταγωνόμετρον. Ἀναγνωρίζων ὅτι
» ἡ συνείδησις τοῦ κοινοῦ δὲν ἐγκρίνει πλέον βομβαρδισμοὺς πόλεων καὶ χω-
» ρίων ἐν καιρῷ πολέμου, μεταξὺ πεπολιτισμένων μαχητῶν, προσθέτει : «Τὸ
» Κράτος δὲν πρέπει νὰ γίνεται πεδῖον πειραμάτων διὰ φιλανθρωπικὰ αἰ-
» σθήματα».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΩΝ

Μία ἐθνότης εἶνε σύνολον ἀνθρωπίνων υπάρξεων, αἵτινες δι' ἐθνικούς καὶ ἴσως ἀπλῶς δι' ἱστορικούς λόγους, ἐπιθυμοῦν νὰ ζοῦν ὑπὸ τοὺς ἰδίους νόμους καὶ νὰ ἀποτελοῦν ἐν αὐτοτελὲς Κράτος, μέγα ἢ μικρόν, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ της, καὶ εἶνε σήμερον ἀρχὴ ἀνεγνωρισμένη μεταξὺ τῶν πεπολιτισμένων λαῶν ὅτι, ὅταν ἡ κοινὴ αὕτη ἐπιθυμία ἐπιμόνως ἐκδηλοῦται, προκαλεῖ τὸν σεβασμὸν τῶν ἄλλων καὶ εἶνε ἀληθῶς ἡ μόνη στερεὰ βᾶσις τοῦ Κράτους. Ἄλλ' ἡ ἀλήθεια αὕτη θὰ μᾶς φανῆ παράλογος ἂν πρὸς στιγμὴν παραδεχθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὴν γνώμην τοῦ Τράϊτσκε ὅτι ἐν Κράτος δύναται νὰ παγιωθῆ ἀπλῶς διὰ καταθλιπτικῶν μέσων, ὅτι ἡ ὁμόθυμος συγκατάθεσις τῶν πολιτῶν του δὲν εἶνε ἀναγκαία εἰς αὐτὸ καὶ ὅτι τὸ κῦρὸς του δύναται νὰ εἶνε ἀποτελεσματικὸν ἄνευ τῆς ἐλευθέρως συγκαταθέσεως αὐτῶν. Βλέποντες ὅτι μεγάλαι αὐτοκρατορίαι ὑπέμειναν ἐπὶ μακρὸν κατὰ τῆς θελήσεως τῶν ὑπηκόων των, δὲν θὰ ἐδισταζομεν νὰ καταπιέσωμεν ἕνα λαόν, ἐὰν τοῦτο πράττοντες θὰ ἰδυνάμεθα νὰ ἀνοικοδομήσωμεν μέγα καὶ ἰσχυρὸν Κράτος.

Ἐγχευθὲν τὸ πάθος τῆς Γερμανίας πρὸς κατακτήσεις καὶ προσαρτήσεις. Πολὺ ὀλίγον φροντίζει δι' ὅτι ἀισθάνονται καὶ δι' ὅτι ἐπιθυμοῦν οἱ ἄνθρωποι. Ἐκεῖνο δὲ περὶ ζητεῖ παρ' αὐτῶν εἶνε νὰ ὑπαχθοῦν εἰς τοὺς νόμους τοῦ κατακτητοῦ καὶ αὕτη ἡ ἰδία νὰ ἴδῃ εἰς τοῦτο ὅτι ὑπακούεται. Οὐδέποτε σκέπτεται ὅτι θὰ ἦτο καλὸν νὰ ἐξαλειφθῆ ἡ μνήμη τῶν ἀνοσιουργημάτων της. Ἡ Γερμανία οὐδέποτε ἀνεγνώρισεν εἰς τὰ ἔθνη τὸ δικαίωμα νὰ διαθέτουν ὡς βούλονται τὰ κατ' αὐτά. Αὕτη εἶνε ἡ ἀρχὴ τῆς πολιτικῆς της καὶ κηρύσσει προκαταβολικῶς ὅτι δὲν θὰ ἀποχωρισθῆ αὐτῆς καὶ ὅταν ἀποκατασταθῆ ἡ εἰρήνη, ἐὰν, βεβαίως, θὰ ἦγε εἰς θέσιν νὰ ἐπιβάλῃ τοὺς νόμους της.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023268